

VIII JORNADES RENATURALITZACIÓ D'ESP AIS I ENTORNS EDUCATIUS

La gestió de l'aigua en els espais educatius renaturalitzats

16, 17 i 18 d'Octubre del 2024

Memòria de continguts

LLOC	Can Jaumandreu – UOC. Carrer Perú, Barcelona
DATA	16, 17 i 18 d'octubre 2024
COORDINA	El globus vermell. Patis x Clima
CO-ORGANITZA	Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona, Institut Metròpoli, Institut de la Infància i l'Adolescència de Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya – CoolSchools, El globus vermell – Patis x Clima.
COL-LABORA	Ajuntament de Barcelona
WEB	https://patisxclima.elglobusvermell.org/
PROGRAMA	https://thegreenballoon.org/patisxclima/wp-content/uploads/2024/10/VIIIJornades_Programa_72.pdf
PARTICIPANTS	138
SECTORS	Ambientologia, antropologia, arquitectura, biologia, ecologia, educació social, educació, enginyeria, filosofia, paisatgisme, pedagogia.

OBJECTIU DE LES JORNADES

Per vuitè any consecutiu es celebren les Jornades i les seves accions paral·leles centrades en la Renaturalització dels espais i entorns educatius. Al llarg d'aquests anys les jornades han estat un espai de trobada i reflexió per a professionals de molts àmbits que de manera transversal treballen per a millorar la ciutat a nivell físic, mediambiental, social o educatiu.

Enguany la temàtica central serà La gestió de l'aigua en els espais educatius renaturalitzats. Com actuar davant les característiques canviants de la climatologia? Com s'està treballant des de l'escola? L'administració què diu al respecte? Com es dissenya un pati renaturalitzat adequat per a la sequera o aiguats?

Les Jornades són un esdeveniment referent anual a nivell estatal quant a la Renaturalització d'Espais i Entorns Educatius. Sent Barcelona la seu de les Jornades pel seu recorregut i el treball que s'està duent a terme des de l'Administració en la renaturalització d'espais educatius.

En aquesta edició continuarem compartint coneixement i experiències amb comunitats educatives i administracions locals o autonòmiques així com amb professionals de diverses disciplines com són la psicologia, la salut, la facilitació, la recerca, la biologia, l'educació, l'arquitectura...

Les jornades i les seves accions paral·leles tenen el propòsit general d'activar la consciència col·lectiva per construir ciutats eficients i saludables que tendeixin a disminuir la dependència energètica i, en conseqüència, fer front a nous escenaris produïts pel canvi climàtic, tal com es recorda a la declaració d'Emergència Climàtica decretada l'1 de gener del 2020.

Tardes divulgatives

Dimecres, 16 d'octubre / TARDA

Benvinguda jornades divulgatives

Jordi Planella. Universitat Oberta Catalunya, Psicologia i ciències educació
Pilar Leonart. Ajuntament de Barcelona. Departament d'educació

Llabor de coneixement (biodiversitat)

LA BIODIVERSITAT URBANA COM A INDICADOR DE QUALITAT DE VIDA
Ponent: Jaume Marlès. Universitat Autònoma de Catalunya

Llabor de coneixement (gestió de l'aigua)

SEQUERA I GESTIÓ DE L'AIGUA URBANA
Ponent: Hug March. Universitat Oberta de Catalunya

Llabor de coneixement (educació)

LA IMPORTÀNCIA DELS ESPAIS EDUCATIUS NATURALITZATS ENFRONT EL CANVI CLIMÀTIC
Ponent: Pilar Leonart i Gretel Vila. Ajuntament Barcelona.
Departament de Programes Educatius de Ciutat.

Llabor de coneixement (disseny)

BANC DE SOLUCIONS BASEDES EN LA NATURA APLICADES ALS ESPAIS DE JOG
Ponent: Emma Cortés. Institut Infància i Adolescència de Barcelona

Activitat dinamitzada (acció comunitària)

CANVI CLIMÀTIC I OPORTUNITATS EN LA GESTIÓ COMUNITÀRIA DEL PATI
Dinamitza: LEMUR i Resilience Earth
Convidats: Ecosistemes participants del programa Patix x Clima en Acció.
Escola Can Fabra, Escola Les Aigües, Escola Mercè Rodoreda

Inauguració exposició

EL PATI COM A EINA DE RESILIÈNCIA URBANA. EDUCACIÓ, ACCIÓ COMUNITÀRIA I CORRESPONSABILITAT.
Patix x Clima en Acció

Dijous, 17 d'octubre / TARDA

Embasta la sessió Laura Guiteres. Actriu

Continuació jornades divulgatives

Isabel Ruiz. Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools
Mamen Artero. El globus. Patix x Clima

Llabor de coneixement (reflexió)

L'AIGUA I LA VIDA
Ponent: Martí Boada. Institut Ciència i Tecnologia Ambientals. ICTA-UAB

Llabor de coneixement (aplicació)

CURRICULARITZACIÓ DE MANTENIMENT DEL PATI RENATURALITZAT
Ponent: Toni Aragón. PRAE Valladolid

Taula rodona (ciutat educadora)

PSICOLOGIA, CIÈNCIA I EDUCACIÓ DAVANT LA SEQUERA
Modera: Isabel Ruiz. Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools
Convidats: Alba Pérez. Facultat de Psicologia a la Universitat Oberta de Catalunya, Neus Sanmartí. Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, Toni Aragón. PRAE Valladolid

Llabor de coneixement (exemples)

LES ESCOLES COMPROMESES AMB ELS REPTES DE CIUTAT
Ponent: Alba Galofré. Escoles + Sostenibles de l'Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat

Llabor de coneixement (bones pràctiques)

LA GESTIÓ DE L'AIGUA I EL VERD A LES ESCOLES
Ponent: Joan Solé. ROADA - Projectes Educatius i Ambientals

Dimecres, 16 d'Octubre / TARDA

PONENTS

Jordi Planella. *Universitat Oberta Catalunya, Psicologia i ciències educació*
 Pilar Leonart. *Aj. de Barcelona. Departament de Programes Educatius de Ciutat.*
 Gretel Vila. *Aj. de Barcelona. Departament de Programes Educatius de Ciutat.*
 Jaume Marlès. *Universitat Autònoma de Catalunya*
 Hug March. *Universitat Oberta de Catalunya*
 Emma Cortés. *Institut Infància i Adolescència de Barcelona*

PARTICIPANTS

40

SECTORS

Ambientologia, antropologia, arquitectura, biologia, ecologia, educació social, educació, enginyeria, filosofia, paisatgisme, pedagogia. Personal AAPP.

ENTITATS ASSISTENTS

Escola Marcel·lí Moragas, Diputació de Barcelona, Districte Sant Andreu. Servei a persones i territori, Fundesplai, Ajuntament de Madrid, UAB, Farigola del Clot, Escola Bressol Municipal La Farinera, El globus vermell, LEMUR Laboratori d'Emergències Urbanes, Universitat Ramon Llull, Institut Mercè Rodoreda, Fundació Catalana de l'Esplai, "Educar hoy por un Madrid más sostenible", Ajuntament Barcelona. Direcció Educació, EBM El Gegant del Pi, Ajuntament de Barcelona, EBM Valldaura, Et Posem Verda, SEO/BirdLife, Associació Camí de llavors, Ajuntament de les Preses, Ajuntament de Sabadell, Escoles + Sostenibles, Escola bressol Municipal El Timbal, Fundació Catalana de l'Esplai, Voltes Cooperativa d'Arquitectura, Ajuntament L'Hospitalet, Govern d'Aragó, SCIENTIX .

PROGRAMA

15h00 - 15h15

CONTINUACIÓ JORNADES DIVULGATIVES
 Isabel Ruiz. *Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools*
 Mamen Artero. *El globus. Patís x Clima*

15h15 - 15h45

L'AIGUA I LA VIDA
 Martí Boada. *Institut Ciència i Tecnologia Ambientals. ICTA-UAB*

15h45 - 16h15

CURRICULARITZACIÓ DE MANTENIMENT DEL PATI RENATURALITZAT
 Toni Aragón. *PRAE Valladolid*

16h15- 17h00

PSICOLOGIA, CIÈNCIA I EDUCACIÓ DAVANT LA SEQUERA
 Modera: Isabel Ruiz. *Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools*
 Convidats: Alba Pérez. *Facultat de Psicologia a la Universitat Oberta de Catalunya*, Neus Sanmartí. *Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona*, Toni Aragón. *PRAE Valladolid*

17h00 - 17h30

LES ESCOLES COMPROMESES AMB ELS REPTES DE CIUTAT
 Alba Galofré. *Escoles + Sostenibles de l'Oficina de Canvi Climàtic i Sostenibilitat*

17h30 - 18h15

LA GESTIÓ DE L'AIGUA I EL VERD A LES ESCOLES
 Joan Solé. *ROADA - Projectes Educatius i Ambientals*

18h15 - 18h45

TANCAMENT I DINÀMICA
 Mamen Artero. *El globus. Patís x Clima*
 Isabel Ruiz. *Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools*

Tardes divulgatives

BENVINGUDA JORNADES DIVULGATIVES

Jordi Planella. Universitat Oberta Catalunya, Psicologia i ciències educació

Pilar Leonart. Ajuntament de Barcelona. Departament de Programes Educatius de Ciutat.

Jordi Planella dona la benvinguda institucional i obre les Jornades.

Pilar Leonart introdueix les Jornades amb tres paraules clau: RENATURALITZACIÓ – EDUCACIÓ – AIGUA.

Explica l'existència de la multitud de projectes i estudis respecte a la renaturalització de l'Escola, destacant la importància d'aterrar projectes i crear llaços entre les persones i entitats que tenen capacitat de dur-los a terme. Crear xarxes de persones i entitats en la que es defineixen amb claredat les responsabilitats, drets i obligacions. Recomanar la lectura d'alguns llibres exemple.

“Recuperem els jardins escolars” *Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona*, “Patios Silvestres”,

“Educar per a la sostenibilitat de la vida”, “Desemparedamento da infância”, “Patís Coeducatius”, “La ciutat del futur”

Tardes divulgatives**LLAVOR DE CONEIXEMENT *biodiversitat*****LA BIODIVERSITAT URBANA COM A INDICADOR DE QUALITAT DE VIDA**Jaume Marlès. *Universitat Autònoma de Catalunya*

Jaume Marlès introdueix el concepte de la “biodiversitat” com a sinònim de benestar i qualitat de vida en els entorns urbans, on avui dia viu la major part de la població mundial. Detalla els serveis ecosistèmics de la biodiversitat a les ciutats (regulació de microclima, reducció de soroll, reducció de plagues sense productes químics, drenatge d'aigua pluvial, millora de qualitat d'aigües residuals, provisió d'aliments i medicines, ombra, olor, necessitats biològiques, pedagògiques, socials, estètiques).

Destaca la importància de la permeabilitat de l'ecosistema urbà respecte als ecosistemes naturals pròxims i de la connectivitat horitzontal i vertical de la infraestructura verda de la ciutat (“Que el verd ens acompanyi”)

Mostra cinc exemples d'estudi (5 escoles de Barcelona) sobre la relació entre la biodiversitat d'un pati renaturalitzat i el parc més pròxim.

Naturació = Aportació d'elements naturals / Naturalització = Aportació de la biodiversitat

Apunta següents estratègies per a la gestió sostenible d'aigua als patis renaturalitzats: telemonitoratge, plantes amb pocs requeriments hídrics, ús d'encoixinaments naturals.

[Veure la presentació](#)

Tardes divulgatives**LLAVOR DE CONEIXEMENT *gestió de l'aigua*****SEQUERA I GESTIÓ DE L'AIGUA URBANA**

Hug March. *Universitat Oberta de Catalunya*

Hug March comença la seva ponència amb una pregunta pel públic: “D'on ve l'aigua de les aixetes de Barcelona?”

Davant els dubtes que han sorgit en el públic dona la resposta: del riu Ter, del riu Llobregat, dessalinitzadores i depuradores (aigües residuals regenerades). Exposa dades sobre la sequera, estat de reserves d'aigua, anomalies de pluviometria i temperatures durant els últims anys que han afectar més als sectors de l'agricultura i boscos.

Detalla les estratègies per a la gestió sostenible d'aigua: Sistemes Urbans de Drenatge Sostenible (Ciutat Esponja), tractament d'aigües residuals, aprofitament d'aigües grises, mecanismes d'estalvi d'aigua.

Pregunta del públic: “Com podem mantenir les plantes dels patís renaturalitzats si per les restriccions d'aigua no podem regar?” És molt complicat que l'òrgan responsable (en aquest cas Agència Catalana d'Aigua) pugui respondre a totes les excepcionalitats de manera equitativa. Els Ajuntaments haurien de posar a disposició l'aigua freàtica.

Queda obert el debat: “Aprofitament d'aigües grises en centres educatius” (Normativa actual, possibilitats, riscos, etc.)

[Veure la presentació](#)

Tardes divulgatives**LLAVOR DE CONEIXEMENT educació****LA IMPORTÀNCIA DELS ESPAIS EDUCATIUS NATURALITZATS ENFRONT EL CANVI CLIMÀTIC**

Pilar Leonart i Gretel Vila. *Ajuntament Barcelona. Departament de Programes Educatius de Ciutat.*

Pilar Leonart i Gretel Vila exposen algunes de les iniciatives impulsades per l'Ajuntament de Barcelona: "Transformem els Patís", "Refugis Climàtics", Patís Oberts, Barcelona- Pla de joc a l'espai públic 2030" i els seus resultats en els últims anys.

Destaquen la importància de que la naturalització dels entorns educatius vagi acompanyada de la "naturalització" dels projectes educatius – "naturalització pedagògica".

Mostren exemples dels patís escolars transformats (70 patís en 5 anys) i destaquen la importància del treball interdisciplinari i la co-responsabilitat entre diferents actors del procés de naturalització.

Del procés en destaquen alguns aprenentatges

- És necessari que els pressupostos contemplin el manteniment des de l'inici i que el projecte incorpori el Pla de Manteniment.
- Obrir l'escola a la comunitat i apoderar la comunitat és clau per a la sostenibilitat i vida dels projectes
- Plantejar des de l'inici com es vol comunicar el projecte.

Comparteixen les línies vermelles que han trobat

- Pla de manteniment: fa falta assignar rols per a les tasques de manteniment.
- Buscar l'equilibri entre la superfície dura i la permeable.
- Assegurar el Finançament a llarg termini (més enllà dels mandats polítics).
- Implicació Institucional i política i integració de la naturalització en el currículum escolar.
- Compromís de la comunitat i formació adequada.
- Incorporació de plantes resistents a les condicions climàtiques extremes. Adequació a la realitat canviant.
- Normatives restrictives i tramitació lenta.
- Seguretat i Accessibilitat.
- Cultura de joc i canvi d'hàbits, sobretot de pares i mestres.

i els reptes presents i futurs

- Continuar treballant en la bona coordinació de tots els actors.
- Reforçar el manteniment i la cura del verd.
- Promoure la formació del professorat i famílies.
- Realitzar una avaluació d'impactes en col·laboració amb l'Agència de salut pública de Barcelona o experts i incloure l'avaluació comunitària.

[Veure la presentació](#)

Tardes divulgatives

LLAVOR DE CONEIXEMENT *disseny*

BANC DE SOLUCIONS BASEDES EN LA NATURA APLICADES ALS ESPAIS DE JOC

Emma Cortés. *Institut Infància i Adolescència de Barcelona*

El punt de partida de la ponència d'Emma Cortés és la integració de les iniciatives: "Pla Clima 2018-2030 de Barcelona" "Pla Natura 2021-2030 de Barcelona" i "Barcelona Ciutat jugable - Pla del joc a l'espai públic 2030".

Assegurar la riquesa dels espais lúdics saludables en els temps d'emergència climàtica.

Presenta diversos projectes d'espais de joc en els que s'han aplicat solucions basades en la natura en un clima similar al clima de Barcelona.

Conclou amb 4 idees clau:

- Als Parcs actuals s'ha d'incorporar més oportunitats de joc: En les àrees de joc incorporar més natura.
- Treball interdisciplinari i valoració dels costos/ riscos vs beneficis des de l'inici del projecte.
- Projectes de naturalització dels espais de joc s'han d'acompanyar amb els projectes de sensibilització, participació comunitària i economia circular.
- S'han d'integrar els criteris d'accessibilitat amb els criteris de naturalització, sense perdre el valor lúdic ni criteris d'inclusió.

Tardes divulgatives

ACTIVITAT DINAMITZADA acció comunitària

CANVI CLIMÀTIC I OPORTUNITATS EN LA GESTIÓ COMUNITÀRIA DEL PATI

Dinamitza: LEMUR i Resilience Earth

Convidats: Ecosistemes participants del programa Patís x Clima en Acció.

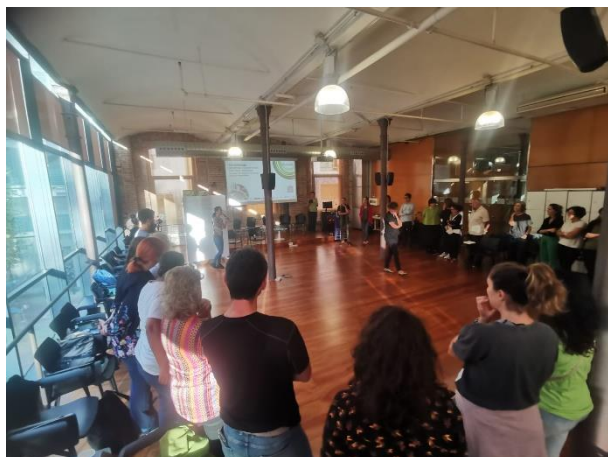
Escola Can Fabra, Escola Les Aigües, Escola Mercè Rodoreda

PATIS ESCOLARS COM UN ECOSISTEMA – SUPERORGANISME:

Dinàmica en la que participa tot el públic (equips directius i AFAs de les tres escoles, representants de l'Ajuntament i Diputació de Barcelona, tècnics, veïns i veïnes), simulant un ecosistema / superorganisme, descobrint en el moviment què interrelacions, patrons i principis fan funcionar un ecosistema.

La dinàmica mostra algunes evidències i activa el grup.

- Desperta l'esperança i la motivació del col·lectiu que a vegades se sent bloquejat i desanimat
- Augmenta la consciència de l'ecosistema - massa crítica? Qui hi ha i qui voldríem que hi fos? Com treballem juntes? Treballar la reconciliació, i combatre el judici.
- Promou l'autogestió desde l'acció comunitària i des de la perspectiva de la justícia climàtica i la descolonització i interseccionalitat
- Activa la imaginació d'on som i que podriem fer per regenerar l'ecosistema.

Inauguració exposició

EL PATI COM A EINA DE RESILIÈNCIA URBANA. EDUCACIÓ, ACCIÓ COMUNITÀRIA I CORRESPONSABILITAT.

Patís x Clima en Acció. [Veure vídeo resum del projecte.](#)

Dijous, 17 d'Octubre / TARDA

PONENTS	<p>Mamen Artero. <i>El globus. Patís x Clima</i></p> <p>Isabel Ruiz. <i>Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools</i></p> <p>Martí Boada. <i>Institut Ciència i Tecnologia Ambientals. ICTA-UAB</i></p> <p>Toni Aragón. <i>PRAE Valladolid</i></p> <p>Alba Pérez. <i>Facultat de Psicologia a la Universitat Oberta de Catalunya</i></p> <p>Neus Sanmartí. <i>Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB</i></p> <p>Alba Galofré. <i>Escoles + Sostenibles de l'Oficina de Canvi Climàtic i Sostenibilitat</i></p> <p>Joan Solé. <i>ROADA - Projectes Educatius i Ambientals</i></p>
PARTICIPANTS	38
SECTORS	Ambientologia, antropologia, arquitectura, biologia, ecologia, educació social, educació, enginyeria, filosofia, paisatgisme, pedagogia... Entre ells estudiants, famílies d'alumnes, tècnics de l'administració.
ENTITATS ASSISTENTS	Escola Marcel·lí Moragas, Programa Escoles + Sostenibles, Vecinos polvorín, Ayuntamiento de Madrid, Fundesplai, El globus vermell, AFA escola Arc Iris, Escuela Waldorf Arrel, LEMUR Laboratori d'Emergències Urbanes, Universitat Ramon Llull, Diputació de Barcelona, EBM La Farinera, Educar hoy por un Madrid más sostenible, Ajuntament Barcelona. Direcció Educació, EBM El Gegant del Pi, EBM Valldaura, Et Posem Verda, UOC, SEO/BirdLife, Associació Camí de llavors, La Arquiteca, Ajuntament de Sabadell, Divulgació i Pedagogia forestal, Escola bressol Municipal El Timbal, UPC, Voltes Cooperativa d'Arquitectura, Ajuntament L'Hospitalet, UAB, Govern d'Aragó, Generalitat de Catalunya. Xarxa Escoles Verdes, SCIENTIX.
PROGRAMA	<p>Embasta la sessió Laura Guiteres. <i>Actriu, BWàter</i></p> <p>15h00 - 15h15 CONTINUACIÓ JORNADES DIVULGATIVES Isabel Ruiz. <i>Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools</i> Mamen Artero. <i>El globus. Patís x Clima</i></p> <p>15h15 - 15h45 L'AIGUA I LA VIDA Martí Boada. <i>Institut Ciència i Tecnologia Ambientals. ICTA-UAB</i></p> <p>15h45 - 16h15 CURRICULARITZACIÓ DE MANTENIMENT DEL PATI RENATURALITZAT Toni Aragón. <i>PRAE Valladolid</i></p> <p>16h15- 17h00 PSICOLOGIA, CIÈNCIA I EDUCACIÓ DAVANT LA SEQUERA Modera: Isabel Ruiz. <i>Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools</i> Convidats: Alba Pérez. <i>Facultat de Psicologia a la Universitat Oberta de Catalunya</i>, Neus Sanmartí. <i>Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona</i>, Toni Aragón. <i>PRAE Valladolid</i></p> <p>17h00 - 17h30 LES ESCOLES COMPROMESES AMB ELS REPTES DE CIUTAT Alba Galofré. <i>Escoles + Sostenibles de l'Oficina de Canvi Climàtic i Sostenibilitat</i></p> <p>17h30 - 18h15 LA GESTIÓ DE L'AIGUA I EL VERD A LES ESCOLES Joan Solé. <i>ROADA - Projectes Educatius i Ambientals</i></p> <p>18h15 - 18h45 TANCAMENT I DINÀMICA Mamen Artero. <i>El globus. Patís x Clima</i> Isabel Ruiz. <i>Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools</i></p>

Tardes divulgatives

CONTINUACIÓ JORNADES DIVULGATIVES

Isabel Ruiz. *Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools*

Mamen Artero. *El globus. Patís x Clima*

LLAVOR DE CONEIXEMENT *reflexió*

L'AIGUA I LA VIDA

Martí Boada. *Institut Ciència i Tecnologia Ambientals. ICTA-UAB*

Intervenció del doctor en ciències ambientals Martí Boada on fa una reflexió sobre la importància de l'aigua com un bé comú indispensable i escàs, amb només un 0,03% aproximadament d'aigua potable disponible. Davant l'actual crisi ambiental que afecta a totes les persones, de totes les classes socials, considera que és necessària una major implicació o consciència de la ciutadania, però també des de l'administració i el sector privat.

Durant les darreres dècades el creixement de la població mundial ha augmentat considerablement i ha comportat una degradació del medi ambient afavorint el canvi climàtic. Per fer front a aquesta situació d'emergència creu que els centres educatius desenvolupen un paper clau en la conscienciació sobre la gravetat de l'actual situació i les seves possibles solucions.

[Veure la presentació](#)

Tardes divulgatives**LLAVOR DE CONEIXEMENT aplicació****CURRICULARITZACIÓ DE MANTENIMENT DEL PATI RENATURALITZAT**Toni Aragón. *PRAE Valladolid*

Toni Aragón comparteix amb els assistents la seva experiència en el procés de curricularitzar el manteniment d'un espai exterior educatiu. Inicia la seva intervenció fent referència als criteris de selecció en el procés d'adjudicació de les subvencions destinades a la remodelació dels patis, com per exemple, tenir en compte quins són els centres en els que hi ha una necessitat de transformació més urgent i quins la podran aprofitar millor.

El manteniment dels patis és un altre aspecte important a tenir en compte i cada centre té unes necessitats diferents. Per aquest motiu cal proporcionar als centres les eines necessàries i un acompanyament pel seu adequat manteniment. Cal tenir una visió a llarg termini per valorar el cost econòmic que suposa la conservació dels espais exteriors renaturalitzats.

Reivindica el pati com un escenari per l'aprenentatge i un espai de vivència i creixement i considera que pot ser un lloc ideal per l'educació climàtica perquè és on s'evidencia més clarament el canvi climàtic.

[Veure la presentació](#)

Tardes divulgatives

TAULA RODONA ciutat educadora

PSICOLOGIA, CIÈNCIA I EDUCACIÓ DAVANT LA SEQUERA

Modera: Isabel Ruiz. *Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools*

Convidats: Alba Pérez. *Facultat de Psicologia a la Universitat Oberta de Catalunya, Neus Sanmartí. Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, Toni Aragón. PRAE Valladolid*

Es reflexiona sobre l'impacte del canvi climàtic en infants i adolescents i les seves conseqüències. Durant la seva intervenció l'Alba Pérez comenta que no existeix cap patologia psicològica provocada directament per la crisi climàtica, però aquesta sí que provoca un malestar emocional. La definició "ecoansietat", per tant, sembla exagerada i contraproduent.

Els ponents estan d'acord en el fet que la mirada a la crisi climàtica a llarg termini provoca una visió pessimista i la percepció de què el problema no té solució. Per aquest motiu és important centrar-se en el present i prendre decisions i accions que generin una dinàmica positiva davant d'aquest problema.

La Neus comenta que és important contrastar la informació per tal d'evitar opinions esbiaixades basades en experiències estrictament personals i tenir una visió més àmplia que permeti afrontar la problemàtica ambiental d'una manera més efectiva.

Tardes divulgatives

LLAVOR DE CONEIXEMENT exemples

LES ESCOLES COMPROMESES AMB ELS REPTES DE CIUTAT

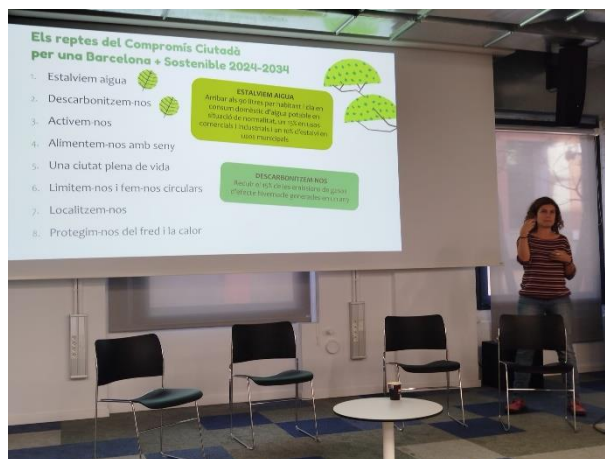
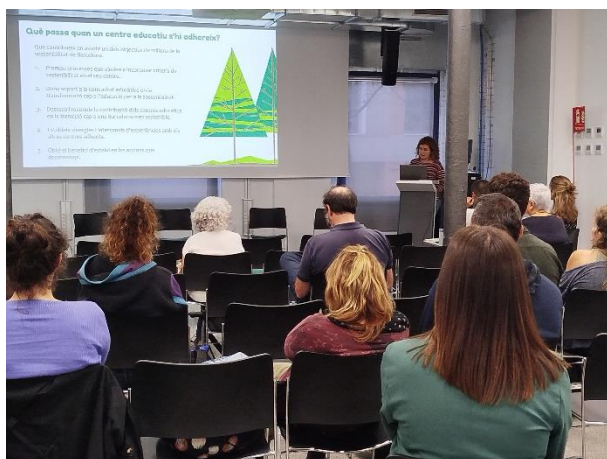
Alba Galofré. *Escoles + Sostenibles de l'Oficina de Canvi Climàtic i Sostenibilitat*

L'Alba Galofré presenta el projecte Barcelona + Sostenible, una xarxa formada per centres educatius, empreses, professionals i institucions que té com a objectiu assolir un compromís per part de la ciutadania per tal de crear una Barcelona més sostenible.

Cooperen amb els centres educatius oferint acompanyament i suport per aconseguir un canvi cap a la sostenibilitat. Fomentar l'estalvi d'aigua i la reducció d'un 15% de les emissions de gasos amb efecte hivernacle són els dos reptes s'han fixat per aquest any.

El programa específic "Escoles més sostenibles" també inclou un conjunt d'accions per a conscienciar als més joves sobre la necessitat de reduir el consum desmesurat de roba, aparells electrònics, etc. Conclou que és necessari un compromís de la ciutadania per fer front a l'emergència climàtica, i que des del programa es dona suport.

[Veure la presentació](#)

Tardes divulgatives**LLAVOR DE CONEIXEMENT *bones pràctiques*****LA GESTIÓ DE L'AIGUA I EL VERD A LES ESCOLES***Joan Solé. ROADA - Projectes Educatius i Ambientals*

Joan Solé comparteix la seva experiència dins del programa Barcelona Escoles + Sostenibles en els horts i manteniment d'espais exteriors renaturalitzats en centres educatius.

Exposa algunes de les pautes que han seguit les escoles adherides al projecte per cuidar els espais verds en temps de sequera. L'estudi del tipus de sòl, l'elecció del tipus de plantes, l'estalvi i el reaprofitament de l'aigua, a més d'alguns mètodes de permacultura, són alguns dels recursos utilitzats per disminuir l'impacte de la sequera.

Es posen com a exemples pràctics l'escola Thau i l'escola Reina Elisenda. Les representants d'aquests centres educatius mostren alguns documents audiovisuals i expliquen com integrar el repte és un recurs pedagògic i que tota la comunitat educativa participa activament del projecte.

Matinals tècniques

Dijous, 17 d'octubre / MATÍ

Presentació jornades tècniques

Núria Parpal. Diputació de Barcelona. Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat

PRESENTACIÓ III MESA INTERSECTORIAL ESTATAL I XARXA EUROPEA

Mamen Artero. El globus. Patis x Clima

Isabel Ruiz. Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools

Llabor de coneixement (carta de L verd)

DIRECTRIUS PER A UNA CIUTAT RENATURALITZADA, INCLOENT L'ESCOLA

Ponent: Xavier Candela. Ajuntament de Barcelona. Parcs i Jardins

Mercat d'experiències

MALGRAT DE MAR - Representant de l'Ajuntament de Malgrat de Mar,

SANT BOI DE LLOBREGAT - Representant de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

REUS - Representant de l'Ajuntament de Reus

Llabor de coneixement (recursos)

PROGRAMA ADAPTA CLIMA. DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Ponent: Silvia Escolano. Diputació de Barcelona. Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat

Taula de treball (xarxa nacional)

ÀREES D'IMPLANTACIÓ DELS PROJECTES DE RENATURALITZACIÓ.

Resultats II Mesa Intersectorial Estatal

Ponent: Mamen Artero. El globus. Patis x Clima

ESTRUCTURACIÓ DE LA XARXA.

Dinamitza: Representants de Govern de Castella i Lleó, Govern d'Aragó, Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona i Ajuntament de Madrid.

Divendres, 18 d'octubre / MATÍ

VISITA INSTITUT ESCOLA ARTS

Benvinguda: Representant Consorci de Barcelona

Representant Equip Directiu + UMMA. Ute Müncheberg i Margherita Aricò

Taula rodona (participació)

CO-DISSENY, MIRADES POLIÈDRIQUES

Moderador: Filka Sekulova. Universitat Oberta Catalunya. Cool Schools

Convidats: Equal Saree, LEMUR, UMMA, El globus

VISITA ESCOLA JAUME I

Representant Equip Directiu + LEMUR. Benedetta Rodeghiero i Chiara Buffa

Píndola marc conceptual (evidències)

APRENTATGE DE LA RECERCA SOBRE LA RENATURALITZACIÓ DE L'ESCOLA

Isabel Ruiz. Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools

Tancament

RELATS I COMPROMISOS

Mamen Artero. El globus. Patis x Clima

Dijous, 17 d'Octubre / MATÍ

PONENTS	Núria Parpal. <i>Diputació de Barcelona. Oficina Canvi Climàtic i Sostenibilitat</i> Mamen Artero. <i>El globus. Patis x Clima</i> Isabel Ruiz. <i>Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools</i> Xavier Candela. <i>Ajuntament de Barcelona. Parcs i Jardins</i> Silvia Escolano. <i>DiBa. Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat</i>
PARTICIPANTS	33
SECTORS	Ambientologia, antropologia, arquitectura, biologia, ecologia, educació social, educació, enginyeria, filosofia, paisatgisme, pedagogia... Entre ells estudiants, famílies d'alumnes, tècnics de l'administració.
ENTITATS ASSISTENTS	Diputació de Barcelona, Generalitat. Departament Territori, Habitatge i Transició Ecològica, Asociación de vecinos barrio Polvorín, Ayuntamiento de Madrid, Ajuntament Barcelona, Districte Sants-Montjuïc, Escoles + Sostenibles, UAB, In&Out experience, LEMUR Laboratori d'Emergències Urbanes, Xarxa vigilància Meteocat i Mestres R.Sensat, Universitat Ramon Llull, Ajuntament de Barcelona. Direcció Educació, EBM El Gegant del Pi, Fundación Hope acción Climática, DS Estratègia Urbana. Ajuntament de Barcelona, SEO/BirdLife, Associació Camí de llavors, La Arquiteca, Ajuntament de les Preses, Ajuntament de Sabadell, Divulgació i Pedagogia forestal, Ajuntament L'Hospitalet, Generalitat de Catalunya. Xarxa d'Escoles Verdes, XVAM, Ajuntament d'Esplugues de Llobregat, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat.
PROGRAMA	
9h00 - 09h30	PRESENTACIÓ JORNADES TÈCNIQUES Núria Parpal. <i>Diputació Barcelona. Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat</i>
09h15 - 09h30	PRESENTACIÓ III MESA INTERSECTORIAL ESTATAL I XARXA EUROPEA Mamen Artero. <i>El globus. Patis x Clima</i> Isabel Ruiz. <i>Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools</i>
09h30 - 10h00	DIRECTRIUS PER A UNA CIUTAT RENATURALITZADA, INCLOENT L'ESCOLA Xavier Candela. <i>Ajuntament de Barcelona. Parcs i Jardins</i>
10h00- 10h45	MERCAT D'EXPERIÈNCIES Malgrat de Mar. Laia Domènch, <i>representant de l'Aj.de Malgrat de Mar</i> Sant Boi de Llobregat. Xavier Romera, <i>representant de l'Aj. de Sant Boi de Llobregat</i> Reus. Núria Bruno, <i>representant de l'Ajuntament de Reus</i>
10h45 - 11h15	PROGRAMA ADAPTACLIMA. DIPUTACIÓ DE BARCELONA Silvia Escolano. <i>Diputació Barcelona. Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat</i>
11h15 - 11h45	ÀREES D'IMPLANTACIÓ DELS PROJECTES DE RENATURALITZACIÓ. Resultats II Mesa Intersectorial Estatal Mamen Artero. <i>El globus. Patis x Clima</i>
12h00 - 13h30	ESTRUCTURACIÓ DE LA XARXA Dinamitza: Representants de Govern de Castella i Lleó, Govern d'Aragó, Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona i Ajuntament de Madrid.

Matinals tècniques PRESENTACIÓ JORNADES TÈCNiques

Núria Parpal. *Diputació de Barcelona. Oficina Tècnica de Carvi Climàtic i Sostenibilitat*

Núria Parpal dona la benvinguda a les Jornades Tècniques, destacant la transversalitat dels temes que tracten les Jornades, i per tant, la importància de la implicació i compromís de diferents sectors professionals i de la comunitat educativa en els projectes de renaturalització.

XARXA ESTATAL I XARXA EUROPEA DE RENATURALITZACIÓ D'ESPAIS I ENTORNS EDUCATIUS

Mamen Artero. *El globus. Patis x Clima*

Isabel Ruiz. *Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools*

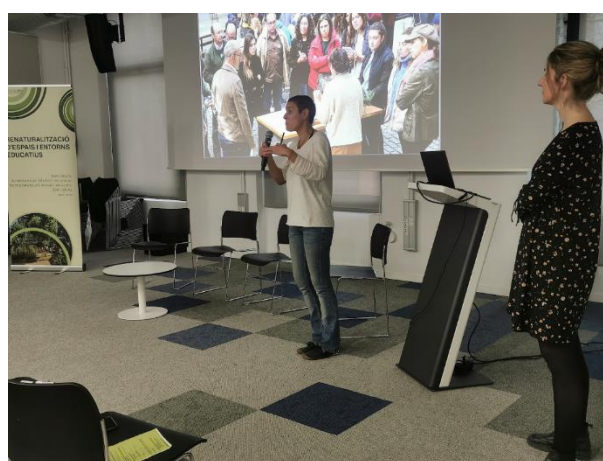
El número d'exemples i administracions que estan entomant el repte de la Renaturalització de l'escola a nivell estatal va en augment. La xarxa pretén ser un punt de trobada per administracions, professionals, entitats i comunitats educatives. Donant visibilitat, i dotant d'eines per a la revisió de polítiques públiques en la matèria.

Des del programa [Patis x Clima](#) s'han impulsat les tres Taules Intersectorials a nivell estatal (incloent la present) dues a Barcelona i una a Madrid, per anar construint la Xarxa. Mamen Artero presenta la Xarxa Estatal de Renaturalització d'Espais i Entorns educatius, on és i quins són els seus objectius. Durant la Taula prevista aquell matí es farà un repàs dels continguts treballats a la II Taula a Madrid i es continuarà avançant en l'estructuració de la Xarxa.

Isabel presenta "CoolSchools" - un projecte interdisciplinari de recerca dels beneficis de les Solucions Basades en la Naturalesa (SBN), en els entorns escolars, centrant-se en les necessitats de nens i joves, que s'està desenvolupant des del 2022 en quatre ciutats : Barcelona, París, Rotterdam i Brussel·les.

Isabel explica els rols i el treball que està desenvolupant cadascuna de les entitats implicades en la Xarxa Europea CoolSchools i convida a tots i totes a la conferència anual oberta i gratuïta de CoolSchools a Brussel·les, del 22 al 24 de gener de 2025.

[Veure la presentació](#)

Matinals tècniques**LLAVOR DE CONEIXEMENT *carta deL verd*****DIRECTRIUS PER A UNA CIUTAT RENATURALITZADA, INCLOENT L'ESCOLA**

Xavier Candela. *Ajuntament de Barcelona. Parcs i Jardins*

Xavier Candela presenta el document "Carta del verd i de la biodiversitat", fruit de col·laboració de diferents Departaments de l'Ajuntament de Barcelona i "Parcs i Jardins", que té com a objectiu principal crear una guia de referència amb perspectiva ambiental, temporal, multiescalar, paisatgística i multidisciplinària en el disseny de la ciutat. Es pretén aplicar la carta als projectes d'urbanització i edificació, per a treballar amb la naturalesa i a favor de la naturalesa, basant-se en els criteris de millora del sòl i de la vegetació, respectant els cicles naturals de l'aigua.

Xavier explica els costos elevats que té el manteniment del verd urbà i la importància d'incloure'l en els pressupostos des de l'inici dels projectes, tenint en compte diferents tipus de manteniment a curt i llarg termini. Destaca el paper de les famílies i de la comunitat educativa de transmetre a nenes i nens la necessitat de cuidar el medi ambient, i així mateix ajudar en el manteniment dels patís escolars i conseqüentment del verd urbà.

Document "Carta del verd i de la biodiversitat":

Català : <https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/handle/11703/125921>

Castellà : <https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/handle/11703/132627>

[Veure la presentació](#)

Matinals tècniques MERCAT D'EXPERIÈNCIES

MALGRAT DE MAR. Laia Domènech. *Representant de l'Ajuntament de Malgrat de Mar*

Laia Domènech, representant de l'Ajuntament de Malgrat de Mar, exposa les característiques del municipi i els projectes de naturalització que s'han dut a terme en els últims quinze anys, detallant les estratègies que han emprat per a millorar la gestió de l'aigua: Captar + Infiltrar + esponjar. Reg amb aigua freàtica o regenerada, permeabilització de la ciutat, reg mínim (jardins sense reg, jardins de pluja) o suficient per a la supervivència, reg per quantitat, programació de quatre cicles de reg per any i tele monitoratge.

Els paràmetres per al reg al municipi de Malgrat de Mar són 10,5 L/m²/setmana o 450 L/m²/any.

Proposta per al disseny dels espais verds del municipi: zones permeables mínim 80%, espais amb aigua màxim 10%, espais enjardinats mínim 30%, Superfícies amb arbres mínim 60%, paviments impermeables màxim 10%.

Laia exposa els resultats dels mesuraments de temperatures dels paviments impermeables del municipi i exemples de projectes en els quals de van emprar Solucions Basades en la Natura, amb la implicació de ciutadans voluntaris, brigades joves i nens dels col·legis municipals.

Conclou la seva ponència amb dos reptes de l'Ajuntament de Malgrat:

- Que en tot el municipi s'implementin Solucions Basades en la Natura.
- Que els nens i nenes siguin protagonistes de totes les accions.

[Veure la presentació](#)

SANT BOI DE LLOBREGAT. Xavier Romera. *Representant de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat*

Xavier Romera exposa la situació del municipi de Sant Boi de Llobregat i del Projecte "Sant Boi respira més verd" que s'està desenvolupant en col·laboració amb el CREA (Universitat Autònoma de Barcelona), i el recolzament de Fundació Biodiversidad, amb les següents actuacions clau i accions transversals :

Actuacions clau:

- Nous espais verd-blaus connectors.
- renaturalització de grans parcs urbans.
- Patís escolars naturalitzats i oberts.
- Horts comunitaris i terapèutics de gestió sostenible.
- Itineraris verds més naturals i inclusius per a la millora de la salut.
- Implantació de l'agricultura urbana sostenible en els equipaments municipals.

Accions transversals:

- Pla de governança i participació.
- Pla de comunicació i sensibilització.
- Pla de mesurament i seguiment.

Presenta els projectes de renaturalització de patís de les quatre escoles municipals, detallant els beneficis que es van aportar, importància del procés participatiu de la comunitat educativa, així com les situacions de les quals han pogut treure aprenentatges per a millorar pròximes actuacions.

[Veure la presentació](#)

REUS. Núria Bruno. *Representant de l'Ajuntament de Reus*

Núria Bruno, presenta el projecte "RENATUReus" recolzat per Fundació Biodiversidad, i que engloba actuacions de naturalització d'espais urbans, creació de refugis climàtics, obertura dels patís escolars i naturalització dels entorns escolars. Remarca els cinc eixos d'actuació sobre els que estan treballant.

- Biodiversitat ; Sòl; Aigua; Espais d'ombra; Elements naturals

Núria presenta projectes de naturalització de quatre escoles municipals, insistint que el procés de naturalització hauria de ser la conseqüència del canvi de pensament de tots els actors implicats i també del canvi dels projectes educatius. A més, apunta que és imprescindible que en la transformació dels entorns escolars s'impliquin totes les persones i entitats que tinguin un vincle amb l'escola.

[Veure la presentació](#)

Preguntes del públic:

1. *Seria possible que augmenti tot l'espai exterior de les escoles perquè hi hagi suficient lloc tant per a les pistes esportives com per a espais amb sòl natural?*

Respon Mamen Artero - *El globus vermell*. En els projectes de renaturalització no s'anul·len les pistes esportives. En els nuclis urbans densos no hi ha espai físic, per tant, més que buscar l'ampliació dels espais és important sempre buscar l'equilibri entre les pistes i els sòls naturals.

2. *En la naturalització es contempla el factor cel i aire?*

Respon Laia Domènech - *Ajuntament de Malgrat*. Els projectes de l'Ajuntament de Malgrat tenen en compte la circulació d'aire en el disseny dels espais verds de la ciutat.

3. *Com es fan els jardins sense reg?*

Respon Laia Domènech - *Ajuntament de Malgrat*. A la web de l'Ajuntament de Malgrat existeix el llistat de plantes que poden viure només amb aigua de pluja, en el clima mediterrani:

https://www.ajmalgrat.cat/media/repository/temes/espais_verds/Listat_especies_Jardi_sense_reg.pdf

Matinals tècniques**LLAVOR DE CONEIXEMENT recursos****PROGRAMA ADAPTACLIMA. DIPUTACIÓ DE BARCELONA**

Silvia Escolano. *Diputació de Barcelona. Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat*

Mamen Artero introdueix la ponència de Silvia Escolano, posant valor a la gran feina de totes les persones i petits equips dins dels organismes grans que fan possible que els projectes de naturalització es portin a terme.

Silvia Escolano, Presenta el programa "Adaptaclima"- suport a l'acció local per a la transició ecològica, l'objectiu principal de la qual és l'impuls i millora de la infraestructura verda-blava com a estratègia d'adaptació al canvi climàtic i consisteix en:

- Suport tècnic en la planificació i redacció de projectes.
- Suport econòmic i inversions locals per a l'adaptació al canvi climàtic.

Actuacions que es poden desenvolupar dins del programa "Adaptaclima"

- Creació d'espais d'ombra
- Refugis climàtics
- Solucions Basades en la Naturalesa
- Estalvi i eficiència dels recursos

Silvia exposa exemples de projectes realitzats dins del programa Adaptaclima.

Informació programa "Adaptaclima" https://www.diba.cat/és/web/*mediambient/*adaptaclima-2030

Silvia passa la paraula a Núria Parpal, que comenta que per a obtenir els recursos que ofereix la Diputació de Barcelona (DIBA) és importatn que els ciutadans/es i entitats continuïn sol·licitant projectes de naturalització als seus Ajuntaments i que després els Ajuntaments els sol·licitin a DIBA.

Es presenten nous catàlegs i programes de finançament de DIBA.

[Veure la presentació](#)

Matinals tècniques**III MESA INTERSECTORIAL ESTATAL xarxa nacional****ÀREES D'IMPLANTACIÓ DELS PROJECTES DE RENATURALITZACIÓ.****Resultats II Mesa Intersectorial Estatal***Mamen Artero. El globus. Patís x Clima*

Es presenten els resultats de la II Mesa Intersectorial Estatal celebrada a Madrid la primavera del 2024. Una de les branques de treball de la xarxa és evidenciar els punts clau i elements imprescindibles dels projectes de Renaturalització de l'Escola. Es treballen els següents punts, responent segons els blocs Objectius > Agents > Dificultats > Oportunitats > Exemples.

00. El pati de l'escola com a infraestructura verda de la ciutat
01. Diagnòstic i anàlisi
02. Formació i curricularització
03. Participació i governança
04. Projecte tècnic
05. Execució material del projecte
06. Manteniment i activació comunitària

*Veure acta de la II Mesa Intersectorial Estatal. Patís x Clima***ESTRUCTURACIÓ DE LA XARXA.**

Dinamitza: Representants de Govern de Castella i Lleó, Govern d'Aragó, Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona i Ajuntament de Madrid.

Prenent com a punt de partida els 4 grups de treball iniciats a Madrid, es comença a treballar en la revisió dels grups i objectius assolibles a curt termini de la Xarxa. Els grups de treball inicials són Grup "Vincles", "Visibilitat", "Infraestructura i Base de Recursos" i el quart grup "Marc competencial i legal"

GRUP 1 VINCLES

Es proposa un canvi de nom de grup a "IMPULSOS I CONNEXIONS". La xarxa necessita un grup impulsor, que coordini i acabi de definir la missió i visió. Proposen que el grup "Vincles" prengui el rol de grup coordinador, ja que altres grups tracten temes més concrets.

Un dels objectius d'aquest grup seria definir un nom de la xarxa. S'ha fet una pluja d'idees sobre si utilitzar la paraula "patís" o "entorns educatius", "naturalització o renaturalització", "canvi climàtic" o "pel clima". Es planteja la possibilitat de seguir sota el paraigües patís x clima i es debaten pros i contres.

Un altre objectiu seria detectar els impulsors de la xarxa, amb noms i cognoms, que facin un compromís de dedicació de temps. (podrien ser administracions, entitats, associacions o persones concretes) i un altre nivell de participació que serien entitats adherides. Es parla de diferents nivells d'adhesió, tenint en compte d'implicació.

Següent objectiu seria crear vincles amb altres xarxes, entitats, etc.

Com per exemple: Coolschools, ISGA, Unesco, Ciudades Educadoras

I, finalment, proposen crear una secretaria tècnica que pugui donar suport al desenvolupament del projecte i s'han comentat possibles modalitats de finançament per això.

GRUP 2: VISIBILITAT

Proposen una primera reunió per a definir totes les persones que es comprometen a participar en la xarxa i quin grau de compromís tindria cadascuna. El següent pas seria decidir el nom i després una plataforma on-line on es guardarien tots els documents d'interès. Una vegada es tingui concretat això, decidir si crear una nova xarxa o adherir-se a una existent.

GRUP 3: INFRAESTRUCTURA I BASE DE RECURSOS

Exposen objectius a un any vista:

- Nom i Logo (identitat visual)
- Establir una carta de compromís que s'enviaria a tots els contactes, per a saber què persones es volen implicar i amb quin grau d'implicació.
- Crear un mapa amb tota la informació ja disponible a la xarxa i la que està arribant, guardar-la i ordenar-la en un lloc.
- Amb tota aquesta informació ordenada, crear una plataforma en línia i després buscar recursos per a crear la pàgina web.

GRUP 4: MARC COMPETENCIAL I LEGAL

Apunten que el primer objectiu seria definir un grup de persones actives per a començar a aprofundir els temes que s'han estat comentant. Definir un formulari on cada persona de la xarxa pugui aportar idees i opinions.

Abans de desenvolupar objectius específics, creuen que el primer objectiu és crear un grup de treball estable i compromès.

Es consensuen primers objectius de la xarxa:

- Decidir nom i imatge gràfica
- Redacció missió i visió inicial de la xarxa
- Celebració de trobades bimensuals online
- Definir llistat interessats en participar a la xarxa

Divendres, 18 d'Octubre / MATÍ

PONENTS

Ute Müncheberg i Margherita Aricò. *UMMA*
 Dafne Saldaña, *Equal Saree*
 Benedetta Rodigheiro i Ciara Buffa, *Lemur*
 Mamen Artero, *El globus. Patis x Clima*
 Isabel Ruiz i Filka Sekulova. *Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools*

PARTICIPANTS 27

SECTORS Ambientologia, antropologia, arquitectura, biologia, ecologia, educació social, educació, enginyeria, filosofia, paisatgisme, pedagogia... Entre ells estudiants, famílies d'alumnes, tècnics de l'administració.

ENTITATS ASSISTENTS Diputació de Barcelona, Asociación de vecinos barrio Polvorín, In&Out experience, LEMUR - Laboratori d'Emergències Urbanes, Xarxa vigilància Meteocat i Mestres R.Sensat, Universitat Ramon Llull, Institut Mercè Rodoreda, Universitat Autònoma de Barcelona, Ajuntament de Barcelona. Direcció Educació, EBM El Gegant del Pi, Fundació Hope acció Climàtica, Implícita-Pedagogia Ecosistèmica, DS Estratègia Urbana. Ajuntament de Barcelona, SEO/BirdLife, Associació Camí de llavors, Ajuntament d'Esplugues, Divulgació i Pedagogia forestal, Ajuntament de Barcelona, Escoles + Sostenibles, XVAM, Ajuntament de Barcelona, SCIENTIX, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat.

PROGRAMA

VISITA INSTITUT ESCOLA ARTS

09h00 - 10h00 **VISITA A L'ESCOLA**
 Representat Consorci de Barcelona
 Representant Equip Directiu.
 Ute Müncheberg i Margherita Aricò. *UMMA*

10h15 - 11h00 **CO-DISSENY, MIRADES POLIÈDRIQUES**
 Modera: Filka Sekulova. *Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools*
 Convidats: Equal Saree, LEMUR, UMMA, El globus.

11h00 - 11h30 **DESPLAÇAMENT I PAUSA CAFÈ**

VISITA ESCOLA JAUME I

11h30- 12h30 **VISITA A L'ESCOLA**
 Representant Equip Directiu.
 Benedetta Rodeghiero i Chiara Buffa *LEMUR*

12h30 - 13h00 **APRENTATGE DE LA RECERCA SOBRE LA RENATURALITZACIÓ DE L'ESCOLA**
 Isabel Ruiz. *Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools*

13h00 - 13h30 **RELATS I COMPROMISOS**
 Mamen Artero. *El globus. Patis x Clima*

Matinals tècniques

INSTITUT ESCOLA ARTS. VISITA A L'ESCOLA

Representat Consorci de Barcelona, Representant Equip Directiu + UMMA. *Ute Müncheberg i Margherita Aricò*

L'equip tècnic comparteix la seva experiència del procés de disseny i transformació de l'espai exterior de l'institut escola Arts. Un dels condicionants més grans va ser adaptar el seu projecte al voltant d'una pista pavimentada ja construïda i també el temps d'execució de l'obra (tres mesos). D'altra banda, destaquen l'esforç per mantenir un equilibri entre el disseny i la funcionalitat de l'espai i que la renaturalització de l'espai ha estat el més integradora possible.

**INSTITUT ESCOLA ARTS. TAULA RODONA participació
CO-DISENENY, MIRADES POLIÈDRIQUES**

Modera: Filka Sekulova. Universitat Oberta Catalunya. Cool Schools
Convidats: Equal Saree, LEMUR, UMMA, El globus

En les intervencions de les participants es remarca la importància d'adaptar el projecte de transformació dels patís a les necessitats de cada centre i la importància del codisseny entre l'equip tècnic i la comunitat educativa.

En altres reflexions es conclou que els infants que han jugat en patís amb elements naturals estableixen vincles més forts amb l'espai i tenen un sentiment d'arrelament més gran que els que no han tingut aquesta oportunitat.

Un aspecte molt positiu de la transformació i la renaturalització del pati és que es genera una diversificació en el joc dels infants. Els nous espais els permeten jugar amb altres elements molt diversos i tenir una experiència més variada del lleure. D'altra banda, això comporta un canvi en les dinàmiques del joc que requereix un temps d'adaptació i noves regles internes d'ús del pati pel seu bon funcionament.

Matinals tècniques

ESCOLA JAUME I. VISITA A L'ESCOLA

Representant Equip Directiu + LEMUR. Benedetta Rodeghiero i Chiara Buffa.

Exposició del procés de transformació del pati de l'escola Jaume I. Les arquitectes encarregades del projecte expliquen que va ser una iniciativa de la comunitat educativa i que va comptar amb la col·laboració dels nens i les nenes del centre. El disseny del pati es va fer tenint en compte les seves necessitats, i la remodelació es va fer a partir de l'observació dels infants i de la seva interacció amb l'espai. D'altra banda, el procés de finançament de l'obra no va ser fàcil i va requerir molta perseverança i solucions imaginatives.

ESCOLA JAUME I. PÍNDOLA MARC CONCEPTUAL evidències APRENENTATGE DE LA RECERCA SOBRE LA RENATURALITZACIÓ DE L'ESCOLA

Isabel Ruiz. Universitat Oberta de Catalunya. Cool Schools

En les intervencions de les participants es fa evident la preocupació per com finançar i gestionar el manteniment dels patis un cop transformats. L'equip de l'escola Jaume I comparteix la seva experiència i explica com va solucionar aquesta dificultat: l'AFA del centre, en col·laboració amb l'escola, s'encarregar de contractar un jardiner que es fa càrrec del manteniment del pati amb un cost anual relativament baix.

Es valora positivament la transformació feta al pati i com aquesta ha fomentat una major diversificació dels jocs dels infants. També ofereix espais més tranquils i en contacte amb la natura. Es destaca la importància de "Transformem els patis" en l'acompanyament durant la remodelació dels espais exteriors i la seva renaturalització.

Presentació del projecte d'investigació Cool Schools a càrrec d'Isabel Ruiz, l'objectiu del qual és analitzar i estudiar els beneficis de la implantació d'elements naturals per l'adaptació climàtica en entorns escolars.

